

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

ДЕГТЯРЕНКО Сергій Олександрович

**РОЗВИТОК ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В
УКРАЇНІ**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

Миколаїв – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність обраної теми визначається пошуками відповіді на питання – наскільки держава готова та здатна співпрацювати з приватним сектором та залучати кошти приватного капіталу, надаючи взамін необхідні преференції та створюючи гідні умови розвитку бізнесу. Іноземний досвід засвідчує, що така співпраця є доволі конструктивною. Але українській досвід в цій сфері практично відсутній.

Галузі, які найбільше сьогодні потребують такої співпраці, наразі добре визначені: вітчизняна інфраструктура є зношеною, а реконструкцію чи будівництво нових об'єктів у відносно короткі строки можна здійснити лише при умові залучення приватного капіталу. Державно-приватне партнерство має багато переваг для інфраструктурної сфери: дозволяє додатково залучати ресурси та технології, оптимізувати ризики, запобігти виникненню корупційних факторів. Слід звернути увагу й на головну перевагу – з одного боку, підприємства інфраструктурних галузей не можуть бути приватизовані у зв'язку з їх стратегічною та економічною значимістю для держави. А з іншого – в державному бюджеті немає достатніх коштів, що дозволили б забезпечити належне функціонування цих галузей. Саме для того, щоб вирішити цю дилему, можна успішно використовувати механізм державно-приватного партнерства.

Актуальність теми дослідження також зумовлена недостатнім теоретичним розробленням підходів до обґрунтування співвідношення методів державного впливу на розвиток підприємництва, що не забезпечує надання процесу державного управління характеру комплексності та системності.

Розвиток державно-приватного партнерства може сприяти залученню приватного капіталу до інфраструктурних галузей України, що, в свою чергу, покликано допомогти в досягненні головного завдання термінових антикризових заходів Кабінету Міністрів України у сфері оздоровлення державних фінансів, а саме: зменшення дефіциту державного бюджету.

Механізми ДПП можуть стати ключовим інструментом реалізації багатьох проектів. Реалізуючи ці проекти за допомогою моделей ДПП, уряд підвищує споживання всередині країни без зростання видатків державного бюджету. Іншою позитивною рисою такої співпраці є підвищення ефективності проектів, адже приватний сектор в більшій мірі орієнтується на результативність у порівнянні з державним. Отже, ДПП – механізм, який може забезпечити реалізацію складних суспільно-корисних проектів завдяки поєднанню ресурсів держави та приватних партнерів.

Підприємницька діяльність відіграє важливу роль в економічному житті суспільства, тому увагу дослідників привертають різні її аспекти, зокрема державно-управлінський. Вагомий внесок у теоретичну розробку підходів до розв'язання завдань державного регулювання економіки зробили такі зарубіжні вчені, як: Е.Вайнінг, Д.Веймер, Д. Кейнс, Ф. Кене, В.

Леонт'єв, Д. Рікардо, П. Самуельсон, А. Сміт та ін.

Окремі питання створення організаційно-правових, економічних та інституціональних умов для розвитку підприємництва вивчають такі українські вчені, як: В. Беглиця, Л. Безчасний, В. Бордюк, В. Геєць, В. Голюков, А. Грищенко, М. Долішній, В. Ємельянов, І. Лукінов, С. Мочерний, Ю. Ніколенко, В. Новиков, О. Пасхавер, Ю. Пахомов, В. Рибалкін, В. Савчук, В. Степаненко, А. Чухно та ін. Проте наукові здобутки багатьох учених не мають і не можуть мати завершеного характеру, оскільки динамічні процеси в економічному середовищі суспільства зумовлюють потребу в постійному осмисленні теоретичних і прикладних аспектів державного регулювання підприємницької діяльності. З огляду на викладене вище тема дослідження є **актуальною**.

Метою магістерської роботи є комплексний аналіз механізму державно-приватного партнерства та визначення шляхів його подальшого запровадження в практику публічного управління України.

Для досягнення поставленої мети були вирішені такі **завдання**:

- дослідити концептуальні засади державно-приватного партнерства, зміст основних категорійних понять;
- визначити історичні передумови розвитку ДПП в Україні;
- проаналізувати зарубіжний досвід впровадження та розвитку ДПП;
- дослідити нормативно-правові засади підтримки приватного сектора в Україні;
- визначити особливості реалізації державної політики щодо ДПП в Україні, встановити основні недоліки державної політики в цій сфері;
- проаналізувати основні проблеми розвитку територій та визначити роль в цьому державно-приватного партнерства;
- обґрунтувати найбільш ефективні перспективи розвитку ДПП в Україні як фактору розвитку територій.

Предмет дослідження: державно-приватне партнерство.

Об'єкт дослідження: розвиток державно-приватного партнерства в Україні.

Наукова новизна полягає в тому, що розроблені у магістерській роботі підходи, способи й отримані результати являють собою методичну основу удосконалення ДПП. Розроблені методичні підходи, перспективи розвитку ДПП можуть бути використані для регулювання розвитку економіки на довгострокову перспективу.

Методи дослідження обрані з урахуванням специфіки об'єкту та предмету дослідження. Основним загальнонауковим методом є системний підхід, який дозволив визначити коло досліджуваних проблем, а також виробити пропозиції щодо їх розв'язання. Для аналізу теоретичних засад використано методи аналізу і синтезу. Логічний, системно-структурний, а також методи класифікації використовувались для загальної характеристики законодавства в сфері підприємництва та визначення основних тенденцій його розвитку. Дослідження основних напрямів і шляхів розвитку ДПП здійснене на основі системного підходу та методів порівняння, аналізу і

синтезу.

Інформаційна база: для дослідження були використанні матеріали та дані Держкомстату України та його підрозділів; органів виконавчої влади; неурядових організацій, аналітичні розробки з приводу регіональної політики вітчизняних та закордонних фахівців (статті та монографії); доповіді представників центральних органів виконавчої влади; програми соціально-економічного розвитку та підтримки розвитку малого підприємництва в регіонах.

Магістерська робота: складається із вступу, трьох розділів, висновків, доповнюється списком використаної літератури.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи.

У першому розділі «Науково-теоретичні засади державно-приватного партнерства» основна увага зосереджена на теоретичних аспектах явищ та процесів в сфері державно-приватного партнерства, визначено основні терміни та поняття, досліджено особливості управління депресивними та відсталими територіями.

У підрозділі 1.1. «Державно-приватне партнерство: основні поняття і терміни» визначено, що державно-приватне партнерство слід відрізняти від приватизації в традиційному значенні цього слова, що передбачає передачу приватному сектору прав власності на підприємства або засоби виробництва.

Особливістю державно-приватного партнерства є те, що права власності відносно об'єктів такого партнерства не передаються цілком приватному операторові.

На території Європейського Союзу державно-приватне партнерство розглядається як Public Private Partnership (PPP), тобто публічно-приватне партнерство, яке Європейською комісією визначається як «передавання приватному сектору частини повноважень, відповідальності та ризиків щодо реалізації інвестиційних проектів, які традиційно впроваджувалися чи фінансувалися публічним сектором» або як «система відносин між органом публічної влади (управління) та приватною організацією, у якій останній надається більша роль у плануванні, фінансуванні та реалізації певної послуги для населення, ніж при використанні традиційних процедур співпраці (наприклад тендеру), і менша, ніж при використанні механізму приватизації»

Підрозділ 1.2. «Зарубіжний та вітчизняний досвід ДПП» присвячений вивченню зарубіжного досвіду в сфері організації ДПП. Як було визначено, державно-приватне партнерство є сьогодні поширеним в

розвинутих країнах практично в усіх суспільно-важливих сферах діяльності, які за визначенням є відповідальністю держави.

Із наведеного аналізу зарубіжного досвіду можна побачити, що, як ступінь поширеності, так і секторальна структура застосування проектів державно-приватного партнерства в різних країнах світу дуже різняться. Проте, можна констатувати, що в основному це сфери суспільного виробництва, які визначають рівень та якість життя населення.

У підрозділі 1.3. «Роль ДПП в розвитку місцевого самоврядування» з'ясовано, що підготовка проектів державно-приватного партнерства відбувається на таких засадах: держава визначає, які саме суспільні послуги й інфраструктура є для неї необхідними, а приватні інвестори формують відповідні пропозиції, що мають максимально відповідати вимогам держави. На конкурсі визначається приватний партнер, який забезпечить найкращі умови для здійснення ДПП; подальше співробітництво останнього з державою визначається на договірних засадах. Далі розпочинається фаза реалізації проекту. Останні десятиріччя збагатили практику державно-приватного партнерства різноманіттям форм і механізмів співробітництва держави і бізнесу, які диференціюються залежно від інвестиційних зобов'язань сторін, розподілу повноважень та ризиків

У другому розділі «Проблеми реалізації державно-приватного партнерства в Україні» розкривається стан державного регулювання державного управління в сфері розвитку приватного сектора та створення умов для бізнесу, роль державно-приватного партнерства в цих аспектах, особливо для розвитку громад на муніципальному рівні.

У підрозділі 2.1. «Нормативно-правові засади реалізації ДПП» встановлено, що прийняття єдиного закону з урегулювання відносин між державним та приватним секторами є важливим, оскільки це дозволяє врахувати спільні риси можливих форм такої співпраці та встановити єдині принципи й вимоги.

Однак, попри надзвичайну важливість для українського суспільства прийняття Закону України «Про державно-приватне партнерство» та інші законодавчі акти, що регулюють діяльність у сфері реалізації суспільно-важливих проектів шляхом співробітництва державного та приватного сектору, не сформували єдиного системного бачення та не відбудували зрозумілу модель організації такого співробітництва, що значною мірою пов'язано з тим, що цей механізм є новим та недостатньо зрозумілим в Україні – як з точки зору ідеології, так і з точки зору його економічної та соціальної сутності, правової природи, термінології.

У підрозділі 2.2. «Основні показники реалізації ДПП в Україні» визначено, що станом на 1 січня 2019 року в Україні на засадах державно-приватного партнерства укладено 189 угод. Водночас серед них реалізувалось на цю дату лише 58, зокрема 1 договір був договором державно-приватного партнерства, 15 договорів передбачали ведення спільної діяльності, а решту (42) складала договори концесії. Таким чином, 131 договір державно-приватного партнерства в Україні станом на 1 січня

2019 року не виконувався, зокрема 14 таких угод було розірвано, щодо 4 із них завершився термін дії, а 113 є такими, яким присвоєно статус «не виконано».

Аналізуючи сучасний стан державно-приватного партнерства в Україні, вважаємо доцільним зауважити, що відповідні угоди реалізувалися станом на 1 січня 2019 року лише у 16 областях серед усіх. Так, найбільше таких угод укладено в Миколаївській (15), Київській (10), Донецькій (5), Одеській (5), Закарпатській (4), Запорізькій (4) та Львівській (4) областях. 25 із 58 угод державно-приватного партнерства в Україні станом на 1 січня 2019 року стосувалися збирання, очищення та розподілу води, а лише 7 угод передбачали інфраструктурні проекти. Істотною також є частка проектів державно-приватного партнерства в Україні, яка припадає на нафтогазову промисловість (станом на 1 січня 2019 року це значення становило в абсолютному виразі 12 угод, або 19% у загальній структурі всіх укладених договорів).

У підрозділі 2.3. «Проблеми розвитку місцевого самоврядування та об'єднаних територіальних громад в Україні» встановлено, що серед основних проблем розвитку й розміщення продуктивних сил регіонального характеру варто виділити: надзвичайно щільну концентрацію продуктивних сил у високоіндустріальних районах - Придніпров'ї. На шість високоіндустріальних областей - Донецьку, Дніпропетровську, Запорізьку, Луганську, Харківську, Київську припадає понад 45% основного капіталу України; невідповідність між природними й трудовими ресурсними потенціалами, з одного боку, і рівнем розвитку господарської діяльності та просто-рорової її організації в межах економічних районів, областей, міських поселень - з іншого. Це стосується насамперед Подільського, Поліського, Південного регіонів; недостатній розвиток і збалансованість складових транспортної системи, її нераціональну просторову диференціацію, що зумовлює неповне включення окремих регіонів та великих промислових центрів до загально-державного і міжнародного поділу праці; ігнорування на практиці принципу регіонального господарювання, в основу якого доцільно покласти створення Фонду регіонального розвитку для реалізації державних програм та інших заходів, зокрема, розвитку нових форм розміщення продуктивних сил; складність формування ринкового середовища з причин надмірної залежності від регіональної влади, її конкретних рішень з приватизації та ставлення до розвитку приватного бізнесу; неузгодженість і складність процесу нормативного та реального розмежування власності між державними і регіональними рівнями через відсутність чіткої законодавчої системи критеріїв і процедур розподілу державної власності на рівнях державної влади і місцевого самоврядування; недостатню дієвість державної регіональної економічної політики, яка повинна забезпечити розбудову соціально спрямованої економіки та якісне піднесення на цій основі рівня життя народу

У третьому розділі «Шляхи актуалізації ДПП в основних сферах життєдіяльності громади» визначаються основні напрями розвитку ДПП в

Україні: сфера житлово-комунального господарства, інфраструктура та сфера науки та інновацій в Україні.

У підрозділі 3.1. «Розбудова інфраструктури» досліджено інфраструктурні проекти. Досвід економічно розвинутих країн свідчить, що необхідною умовою оновлення та розвитку економіки є створення високорозвинутої інфраструктури. В Україні інфраструктура регіонів, у тому числі і ІБК має низький рівень розвитку, оскільки відсутній системний підхід до формування її елементів. Про це свідчить недостатня кількість та ефективність функціонування підприємств інфраструктури ІБК регіонів, відсутність стабільної законодавчої бази, яка визначає умови функціонування суб'єктів. В Україні сьогодні діють безліч інфраструктурних підприємств, проте їх діяльність не відповідає соціально-економічним потребам регіону або галузі. У зв'язку з цим необхідно запроваджувати нові засоби розвитку інфраструктури, які не поступаються іноземним.

Інфраструктура регіонів характеризується наступними ознаками: створюється в результаті процесу виробництва матеріальних благ; вона є відображенням економічної ситуації; її зміст визначається функціональним призначенням.

У підрозділі 3.2. «Впровадження ДПП в сфері ЖКГ» визначено, що у стратегії реалізації державно-приватного партнерства повинні бути відображені загальні напрями і сфери ДПП, види і обсяги послуг, які будуть надаватися у вигляді ДПП, передбачувані форми партнерств; основоположні принципи функціонування ДПП; пріоритетність інтересів держави, ефективний розподіл ризиків між сторонами, політична підтримка держави, партнерський, рівноправний і транспарентний характер відносин; економічна (соціальна) ефективність реалізації проектів ДПП.

Головним спрямуванням нормативно-правового забезпечення має бути незмінність форми власності та цільового призначення об'єкта, який споруджується, модернізується чи управляється за допомогою механізмів ДПП, протягом усього строку партнерства; справедливий розподіл ризиків, пов'язаних з виконанням договорів ДПП; справедливий розподіл прибутку між державою та приватним сектором.

У підрозділі 3.3. «ДПП в інноваційній сфері» описано державно-приватне партнерство в сфері інновацій. Сьогодні очевидно, що інноваційний розвиток економіки є найбільш складним у реалізації пріоритетом держави. Держава повинна «не тільки створювати податкові, митно-тарифні режими, задіяти механізми підтримки експорту високотехнологічної продукції, але і ставити підприємства в такі умови, коли відмова від інновацій, консервація відсталості фактично буде вибивати їх з ринку».

Державно-приватне партнерство в області інновацій повинно являти собою взаємодію держави і приватного сектора в процесі всього інноваційного циклу, починаючи із проведення наукових досліджень і комерціалізації розробок до виробництва наукомісткої високотехнологічної продукції. Держава зобов'язана чітко визначитися, на які інновації вона закріплює за собою права власності і доводить їх до практичного

застосування самостійно (зокрема, пов'язані з обороною, національною безпекою), а на які інновації з моменту їхнього створення права користування і розпорядження можуть бути передані бізнесу для наступної їх діяльності на ринку.

ВИСНОВКИ

В ході виконання поставлених завдань магістерської роботи було досягнуто мету - окреслено перспективи розвитку ДПП в Україні. Таким чином, в результаті дослідження було отримано наступні висновки та пропозиції.

1. Дослідження концептуальних засад державно-приватного партнерства, визначення змісту основних категорійних понять дозволило визначити ДПП як систему інституалізованих, довгострокових відносин договірною характеру між державним та приватним секторами для досягнення суспільно-значущих цілей. ДПП також часто визначається як система організаційних відносин між державним та приватним секторами економіки. ДПП має такі характерні особливості: завжди передбачає співробітництво організацій різних секторів економіки; учасниками ДПП завжди є організації державного та приватного секторів; у часовому аспекті ДПП набуває сталого, довгострокового, формалізованого характеру; результатом ДПП є конкретні товари або послуги суспільного характеру.

Водночас у більшості країн світу поширеним є термін «публічно-приватне партнерство» («public-private partnership»), який є більш адекватним для відображення сутності процесу, а саме як партнерства публічної влади (на центральному чи місцевому рівнях) та приватного бізнесу задля вирішення суспільно-важливих проблем в інтересах суспільства в цілому чи окремої територіальної громади.

2. Визначення історичних передумов розвитку ДПП в Україні свідчить, що нерозвиненість ДПП в Україні у визначальній мірі обумовлювалася відсутністю концептуальних і правових засад такого роду відносин, невизначеністю мети та принципів, неврегульованістю форм і механізмів взаємовідносин держави і приватного капіталу. Тобто, до недавніх пір не існувало будь-якого унормованого системного бачення держави щодо упровадження та розвитку процесу взаємовигідного співробітництва держави з приватним бізнесом.

3. Аналіз зарубіжного досвіду впровадження та розвитку ДПП довів, що основним принципом такого співробітництва є наступний: держава визначає, які саме послуги й інфраструктура є для неї необхідними, а приватні інвестори формують відповідні пропозиції, які повинні максимально відповідати вимогам держави. На конкурсі визначається найбільш прийнятний приватний учасник, подальше співробітництво якого з державою визначається на договірних засадах. Далі розпочинається фаза реалізації проекту ДПП.

Узагальнення досвіду розвинутих країн щодо реалізації ДПП дозволяє зазначити, що найбільш оптимальним є такий розподіл ризиків між партнерами у рамках здійснення ДПП: публічний партнер несе ризики (управляє ризиками): регуляторними або політичними; екологічними; пов'язаними з тендерним процесом; пов'язаними з економічним розвитком; публічний партнер і приватний партнер спільно управляють ризиками: форс-мажорні обставини; пошкодження; прибутки та збитки; регулювання та вплив на попит; технологічне відставання; приватний партнер несе ризики щодо розроблення проекту та планування діяльності; будівництва; експлуатації; інфляції, відсоткових ставок, обмінних курсів; оподаткування; переходу об'єкта ДПП в приватну, державну чи змішану власність після закінчення терміну дії угоди ДПП.

Досить активно для вирішення загальносуспільних задач ДПП використовують в основному у таких сферах, як транспортна інфраструктура (залізниці, автомобільні дороги, порти), освіта та охорона здоров'я, житлово-комунальне господарство. Це сфери суспільного виробництва, які визначають рівень та якість життя населення, в першу чергу – у щоденному вимірі, а отже, стосуються кожного пересічного громадянина. Тобто, у подібних проектах зацікавлені усі без винятку члени суспільства.

4. Дослідження нормативно-правових засад підтримки приватного сектора в Україні дозволило стверджувати, що визначальним кроком до реального впровадження в країні ефективних взаємовигідних відносин держави і приватного бізнесу стало прийняття Закону України «Про державно-приватне партнерство», який набув чинності 30 жовтня 2010 року. Цей закон визначив нові підходи до співпраці держави, органів місцевого самоврядування і приватного бізнесу щодо реалізації суспільно-важливих проектів. Законом передбачено створення системи відносин, коли ресурси обох партнерів об'єднуються, з відповідним розподілом ризиків, відповідальності та винагород між ними, для взаємовигідної співпраці на довгостроковій (від 5 до 50 років) основі у створенні нових та/або модернізації діючих об'єктів, які потребують залучення інвестицій, та користуванні такими об'єктами.

Подальший розвиток і поширення державно-приватного партнерства в Україні пов'язані з детальним відпрацюванням нормативно-правової і договірної бази здійснення ДПП, зокрема необхідно: визначити чіткі вимоги до процесу підготовки, аналізу та експертизи пакету документів, на основі якого уповноважений орган приймає рішення щодо доцільності здійснення конкретного пропонованого ДПП; формалізувати процес оцінки ризиків щодо здійснення ДПП; визначити чіткі і прозорі тендерні процедури щодо визначення приватного партнера; нормативно закріпити стандарти якості послуг, а також процедури моніторингу за діяльністю приватного партнера та його звітності у рамках відповідної сфери діяльності.

5. Сьогодні Україна робить лише перші кроки у розвитку публічно-приватного партнерства. І ці кроки не завжди відповідають сутності цього поняття та можливостям застосування відповідних механізмів для реалізації

суспільно значимих проектів. В багатьох випадках держава сприймає ДПП виключно як фінансове джерело для реалізації інфраструктурних проектів та покладає завищені очікування на приватних партнерів. Високим є фіскальне навантаження на бізнес. Ситуація ускладнюється тим, що держава та суспільство в цілому з недовірою та великою обережністю ставляться до приватного сектору. Партнерські відносини у цій сфері відсутні. Багато в чому це пов'язане з переважно негативним досвідом управління державною та комунальною власністю приватними операторами. Але є у цьому провина й держави, яка створила надзвичайно несприятливі для серйозного приватного бізнесу умови господарювання, які поряд з політичною нестабільністю та корупцією фактично відштовхнули стратегічно налаштованих приватних партнерів від України.

б. Аналіз основних проблем розвитку територій та визначення ролі в цьому державно-приватного партнерства довели, що території (міста і регіони) створюють конкурентне середовище, водночас важливою є роль місцевих органів управління в підтримці й формуванні їх конкурентних переваг. Ключові проблеми забезпечення розвитку територій України пов'язані з визначенням властивостей кожної окремої території: спеціалізацію, комплексний взаємозв'язок основних складових і територіальних структур району, керованість, наявність виробничої і соціальної інфраструктури.

Головним завданням регіональних і місцевих органів управління є комплексний розвиток територій, який має відбуватися шляхом створення і реалізації стратегічних програм розвитку. Важливим є залучення органів місцевого самоврядування України до проектів, що реалізуються в рамках ЄС і сприяють розвитку територій. Одними із таких проектів визначено проекти ППП, впровадження яких може бути здійснено за певних умов: врахування законодавчих і екологічних контекстів; чіткий поділ повноважень між національним, регіональним і місцевими рівнями управління у наданні деяких комунальних послуг; поєднання знань менеджменту і досвіду місцевого самоврядування; застосовування інноваційних методів управління якістю; встановлення партнерських відносин між суспільним, приватним секторами, громадянами; встановлення внутрішнього й зовнішнього комунікативного зв'язку на території; розробка довгострокової стратегії органів місцевого самоврядування.

Серед основних проблем розвитку й розміщення продуктивних сил регіонального характеру варто виділити: надзвичайно щільну концентрацію продуктивних сил у високоіндустріальних районах – у Придніпров'ї. На чотири високоіндустріальні області – Дніпропетровську, Запорізьку, Харківську, Київську припадає понад 45% основного капіталу України; невідповідність між природними й трудовими ресурсними потенціалами, з одного боку, і рівнем розвитку господарської діяльності та просторової її організації в межах економічних районів, областей, міських поселень – з іншого. Це стосується насамперед Подільського, Поліського, Південного регіонів. Серед інших проблем також: недостатній розвиток і збалансованість

складових транспортної системи, її нераціональна просторова диференціація, що зумовлює неповне включення окремих регіонів та великих промислових центрів до загальнодержавного й міжнародного поділу праці; неузгодженість і складність процесу нормативного та реального розмежування власності між державними і регіональними рівнями через відсутність чіткої законодавчої системи критеріїв і процедур розподілу державної власності на рівнях державної влади і місцевого самоврядування; недостатня дієвість державної регіональної економічної політики, яка повинна забезпечити розбудову соціально спрямованої економіки.

7. Обґрунтовано найбільш ефективні перспективи розвитку ДПП в Україні як фактору розвитку територій пов'язано з формуванням проектів у трьох основних сферах – розбудові інфраструктури регіонів, ЖКГ та інновації. ДПП дозволяє не просто реалізовувати проект, але реалізовувати його якісно, вводити його в строк, без затримок, це дозволяє підвищити якість державних послуг населенню і значно збільшити ефективність управління інфраструктурою, що сприяє ефективному розвитку об'єктів державного майна. При цьому механізми ДПП дозволяють успішно використовувати досвід і професіоналізм приватного сектора при збереженні державного контролю над активами. Віддача в майбутньому на інвестиції в рамках ДПП значно вище, ніж при традиційних схемах реалізації тих або інших соціальних проектів. Це, у свою чергу, допомагає успішно здійснювати великі інфраструктурні проекти, які інакше навряд чи могли бути реалізовані в досяжному майбутньому. При цьому реалізація проектів ДПП дозволяє знижувати фінансове навантаження на платників податку і надає можливість доведення коштів до кінцевих споживачів.

Вирішенню зазначених проблем сприяли би розвиток і розширення системи ДПП. Саме воно повинно і здатно стимулювати активність приватного бізнесу і державних підприємств в області потенційно важливих ризикових розробок. На цей час в інноваційній сфері української економіки нагромадилося багато питань, розв'язування яких можливо і необхідно саме на основі партнерської взаємодії держави і бізнесу. Більшість українських підприємств не в змозі набувати послуги сфери науки, самостійно підтримувати структури, що займаються інноваційними розробками. Сьогодні можна констатувати, що в умовах кризи навіть чинний закон про інноваційну діяльність не стимулює науково-технологічну активність ні державних, ні бізнесових структур в країні.

Для розвитку ДПП необхідно: закріплення принципів ДПП у державних і регіональних стратегіях соціально-економічного розвитку держави та регіонів; створення сприятливого інституційного середовища ДПП; розробка і удосконалення його нормативно-правової бази; забезпечення державної підтримки і гарантій держави партнерам з приватного сектору; створення інститутів громадянського суспільства, необхідних для його діяльності: об'єднань, асоціацій, союзів, експертних і консультативних комітетів; запровадження публічного контролю за виконанням договірних зобов'язань всіма учасниками-партнерами.

АНОТАЦІЯ

В магістерській роботі досліджено концептуальні засади державно-приватного партнерства, зміст основних категорійних понять; визначено історичні передумови розвитку ДПП в Україні; проаналізовано зарубіжний досвід впровадження та розвитку ДПП; досліджено нормативно-правові засади підтримки приватного сектора в Україні; визначено особливості реалізації державної політики щодо ДПП в Україні, встановлено основні недоліки державної політики в цій сфері; проаналізовано основні проблеми розвитку територій та визначити роль в цьому державно-приватного партнерства; обґрунтовано найбільш ефективні перспективи розвитку ДПП в Україні як фактору розвитку територій.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, публічно-приватне партнерство, приватний сектор, місцеве самоврядування, територіальні громади, ЖКГ, інновації, інфраструктура.

ANNOTATION

The master's thesis explores the conceptual principles of public-private partnership, the content of the main categorical concepts; the historical preconditions of PPP development in Ukraine are determined; foreign experience of PPP implementation and development is analyzed; the normative-legal bases of support of the private sector in Ukraine are investigated; the peculiarities of the implementation of the state policy on PPP in Ukraine are determined, the main shortcomings of the state policy in this sphere are established; analyzed the basis of the problem of territorial development and determine the role of public-private partnership; the most effective prospects of PPP development in Ukraine as a factor of territorial development are substantiated.

PPP mechanisms can be a key tool for many projects. By implementing these projects using PPP models, the government is increasing domestic consumption without increasing state budget expenditures. Another positive feature of such cooperation is the increase of project efficiency, as the private sector is more performance-oriented than the public sector. Thus, PPP is a mechanism that can ensure the implementation of complex socially useful projects through a combination of resources of the state and private partners.

Key words: public-private partnership, private sector, local self-government, territorial communities, housing and communal services, innovations, infrastructure.